

Izhaja trikrat na teden vsaki torek, četrtek in soboto.

Stane za celo leto za Ameriko (izven Chicago) \$2.00. Za Evropo \$2.50. Za Chicago \$2.50.

Issued three times a week every Tuesday, Thursday and Saturday.

Subscription for United States (except Chicago) per year \$3.00, for Europe \$3.50. For City of Chicago \$3.50.

LIŠT ZA SLOVENSKI NAROD + GESLO + ZA RESNICO IN PRAVICO

Sloga jači

ENTERED AS SECOND CLASS MATTER OCTOBER 11, 1919, AT POST OFFICE AT CHICAGO, ILL. UNDER THE ACT OF MARCH 3rd 1879.

Gesloga tlači

ŠTEV. (No.) 153.

CHICAGO, ILL., SOBOTA, 30. DECEMBRA — SATURDAY, DECEMBER, 30, 1922.

LETO (Vol.) VIII.

TURKI DOLŽE ANGLEŽE DA ZADRŽUJEJO KONFERENCO

BALKANCI MOBILIZIRAJO. — NOVA VOJNA ZNA IZBRUHNI.

Lausanne, 29. dec. — Turška delegacija je baje prejela iz Angore posebne instrukcije glede pogajanj za olinato pokrajino Mosul. Turška vlada je, kakor se domneva, zapovedala svoji delegaciji, da naj prekine pogajanja z Angleži, ako slednji niso takoj pripravljene odobriti Turške zahteve.

Nadalje je Angorska vlada tudi sklenila, da se ne bo več pogajala samo z Angleži glede Mosula. To pogajanje se ima vršiti pri odprtih vratih pred vsemi zastopniki na konferenci in ne po mešetarsko, kakor je to pogajanje vodil s Turško delegacijo dosejati zasebno angleški zunanji minister lord Curzon. Ako se bodo Angleži protivili temu Turškemu predlogu, tedaj izjavlja Turška delegacija, da bo zapustila Lozansko konferenco in odšla domov, ter bo zadeve, ki se tičejo Mosula in drugih spornih točk rešila sama na svojo roko.

Definitivni odgovor Ismet Paše bo gotov danes. Odgovor bo sestavljen v zmislu gori napovedanega. Anglija ne bo imela ničesar za izbirati, kakor samo vzeti, kar se ji bo ponudilo, ali pa pustiti in oditi iz konferencie. Lord Curzon sicer izjavlja, da kaj takega Anglija ne bo nikdar odobrila in sprejela, zlasti vstraja stanovalno na zahtevi glede Mosula, kjer ji diši bogato olinato polje. Curzon navaia, da Anglija je popustila napram Turčiji vse, kar je mogla in kar je bilo za popustiti. Iz tega je torej razvidno, da mirovna konferenca v Lozani je v nevarnosti, da se razbiče vsak trenutek. Zastopniki in državniiki, ki so se zbrali pred več tedni v Lozani, in pripravili precej dragocenega časa se bodo razšli brez vsakega definitivnega sklepa.

Razmere pa so slabše, kakor so bile pred konferenco. In odkod to? Odtod, ker državniiki, ki so prišli na Lozansko konferenco niso imeli v svojih srcih pravičnega in poštenega namena. Prišli so skupaj z namenom, da bi eden drugega ogoljufali na konferenci. Toda, ker so vsi enakega mišljenja, vsak bi si rad opomogel na škodo svojega bližnjega, jim pa delo ni vspelo in sedaj se ta gospoda pripravljajo na razhod v Lozani. Ali ni Evropa in z njo bližnji vzhod na mnogo slabšem, kakor je bil? Da, je! In čegava zasluga je to? Gospodov, ki se bodo razšli te dni v Lozani brez vsakega uspeha.

BALKANCI MOBILIZIRAJO.

Pariz, 29. dec. — Glasom poluradne poročila iz Carigrada zbirajo Grki svoje čete v Traciji. V bližini Demir Hissar imajo Grki koncentrirane 30 tisoč pehote. Drugo poluradno poročilo, ki prihaja iz privatnih diplomatskih krogov naznanja, da tudi Jugoslavija zbira svoje čete, in da je nastala v vseh vojaških krogih velika živahnost.

Poluradna poročila so to in kot taka moramo vzeti. To je, da se na nje ne moremo zanesti, da so popolnoma resnična in zanesljiva. Vendar v teh burnih časih nezadovoljstva, ne moremo pričakovati kaj boljšega, kakor resničnosti takih le poročil. Prav gotovo je, da je Grčija zelo ozlovoljena radi zavezniškega ukrepa, da se naj Turkom zakletim sovražnikom dovoli zopet dohod najaz v Evropo. Pa tudi Jugoslavija je ozlovoljena, ker so dovolili krvo-

AMERIŠKI SOCIOLOGI IN DELAVSKO VPRAŠANJE.

Chicago, Ill. 29. dec. — Ameriški sociologi, ki so se zbrali zadnjo sredo na posebnem sestanku v Chicagu, da proučijo možnost skupnega delovanja ameriškega delavstva in delodajalcev izjavljajo, da ameriška javnost ne bo več trpela, da bi delavstvo po velevažnih industrijah vprižiralo stavke, da bi z njimi sile delodajalcev sprejeli njihovih zahtev. To je posebno na glas povdarjal profesor Seager, ki poučuje ekonomski tečaj na Kolumbija Univerzi.

Ideja in izkušnja, ste dve razlikujoči stvari. Proučevanje na papirju in na praktično delo in življenje ste dve drugi veliki razlikujoči stvari. Torej je potreba iz tega stališča stvar tudi razumeti. Sociologi lahko delajo načrte na papirju, toda s tem vprašanje še ni rešeno, zatem je v ozadiju še vedno praktično življenje, ki bo pokazalo, ali bo stvar vspevala, kakor je napovedana.

Sociologi svetujejo, da naj kongres odobri postavo, na podlagi katere se bo vodilo arbitracijo med delavstvom in delodajalci pri bodočih sporih, ki bodo nastali med delavci in delodajalci. Nadalje naj bi bilo na podlagi te postavbe tudi prepovedano stavkati delavstvu po industrijah.

Prvo, kar se tiče arbitracije odobravamo, seveda pod pogojem, ako bi arbitracijo vodili poštenui nepristranski ljudje. Nikakor pa ne odobravamo tega, da bi se postavno prepovedalo delavstvu stavkati za svoje pravice. To je bilo dosedaj edino orožje, ki se ga je delavec zamožl poslužiti proti kapitalistom v skrajni sili. Vzemite delavstvu še to privilegijo, potem ostane delavec navadni suženi, brez vsakega obrambnega orožja proti svojim izkoriščevalcem, ki ga izkoriščajo na vse kriplje.

Delavec je človek kot delodajalec. Opravičen je do do poštenega življenja prav tako kakor bogatin, ki ga slučajno najema v službo, da mu delavec gara in koplji milijone. Zato nikar ubogemu revežu vzeti še ta drobec pravice, do stavke v borbi za njegov obstanek. Sociologi, ki so se zbrali, da razmotirajo o tem vprašanju, naj raiši prično proučevati, zakrknjenost bogatinov in na kak način naj bi se spreobrnilo krivične nazore kapitalistov, da ne bodo v svoji brezmejni lakomnosti zatirali uboge trpine, na katerih ramah je pozidano vse razkošje bogatinov. Kapitaliste učite usmiljenja in ljubezni do revežev, ne izpreobrinite, pa boste rešili delavsko vprašanje v splošno zadovoljnost vsega človeštva.

MR. JOHN GRDINA, SLOVENSKI PIJONIR UMRL.

Ravno ob sklepu lista smo prejeli žalostno brzojavno poročilo, da je v Clevelandu danes zjutraj preminul tamošnji ugledni rojak in pionir slovenske naselbine v Clevelandu, Mr. John Grdina, brat uglednega pogrebniika in trgovca Mr. Antona Grdina. Pogreb bo v torek zjutraj. Več o tem prihodnjič. Blagemu pokojniku in našemu zvestemu naročniku mir in pokoj! Njegovim žalujočim sorodnikom pa naše globoko sožalje!

ločnemu Turku nazaj na Balkan, da bo tam zopet kapriciral in povzročal sitnosti. Praktično je ozlovoljena vsa Evropa, in le najmanjše iskrice je potreba in zagrnelo bo na novo.

KRATKE NOVICE.

— Glasom najnovejših poročil iz mirovne konference v Lozani, je skoro gotovo, da se bo konferenca razbila vsak trenutek. Anglija pravi, da ne popusti, na drugi strani Turki vstrajajo na svojem stališču in ne popuste za las.

— Angleško vojno brogrovje je postalo zadne čase v sredozemskem morju zelo aktivno. Vse flote se pomijejo proti ožinam in Carigradu. Vse izgleda, da je vojni konflikt blizu.

— Zadnja poročila iz Rima poročajo, da Grčija hiti z ojačenjem v Tracijo in obenem lučoslaviia z naglico premiče svoje čete proti jugu.

— Italija v strahu pred mobilizacijo Jugoslavije, baje sama zbira svoje čete v severni Italiji. Mobilizacija v Jugoslaviji je povzročila v Rimu veliko sumničenje, pravi poročilo. Italijanski parlament bo razsodil te dni kake korake bo poživela Italija, ako Jugoslavija poseže v oboroženi konflikt na Balkanu.

— Prezident Harding je naznanil kongresu, da Z. D. ne bodo sklicevale nikake svetovne ekonomske konference, razven če Evropa sama pospeši tako gibanje in pokaže resno voljo za tako delo.

— Turška delegacija v Lozani izjavlja, da položaj še ni tako kritičen kakor ga slika Anglija in nieno časopisje. Turki so mnenja, da je to samo angleški bluff, da bi se Turke prestrašilo, da bi sprejeli angleške pogoje.

— V Saliwas, Okla. je predvčerajšnjim skočil iz tira tovorni vlak. Pri nesreči sta bila dva železničarja težko poškodovana. Nesrečo je povzročila zlobna roka.

— V Portland, Oregon je nastal včeraj nenadoma požar v velikem apartament poslopiju, kjer je bilo nastanjenih več kot deset družin. Hiša je bila štiri-nadstropna, ki je skoro do tal pogorela.

— V New Yorku, je na sveti večer pomrlo 5 oseb radi prevelikega zavžitia alkoholnih pijac.

— V Ironwoodu, Mich. so zadnjo sredo umrli trije sorodniki v eni uri. Najprvo je umrla mati Mrs. Cole na porodni postelji, čez par minut novorojenček in čez dobrih 40 minut 83-letni stari oče Mr. Cole.

— V Peoria, Ill. je bilo zaznamovati 12 ropov na božični dan. 31 oseb pa je bilo aretiranih na ta dan radi raznih prestopkov.

— V La Crosse, Wis. je bilo predvčerajšnjim aretiranih 8 salonerjev, ker so prodajali iabolčnik s premočnim "kickom."

— V Clarion, Ia. je bila obsojena na okrožnem sodišču Mrs. Neuhring in njen sin na \$800.00 denarne globe in vsak na 8 mesecev ječe radi tihotapstva s žganjem.

— V Kenvon, Minn. je zgorel 17-letni Karl Mether na bolniški postelji. Domači so vsi odšli na polje, meitem je izbruhnil požar in bolnik na postelji je postal žrtev plamenov.

— V Forest City, Pa. so zalagatelj premoga podražili premog za celih 15c. pri toni. Vzrok veliko povpraševanje za premogom.

— Na St. Louis Univerzi je bil te dni imenovan doktorjem prava Msgr. Joseph F. Smith, dosedani župnik v Clevelandu, Ohio.

— V Murphysboro, Ill. je umrla Mrs. Serena Beard v starosti 103 let. Preživela je baje pet generacij, kakor pravi poročilo.

— V Chicago v La Salle hotelu se je včeraj zastrupila bogata vdova Mrs. Ursula Grace, ki je bila baje milionarka. Torej denar tudi ne da človeku pravega zadovoljstva.

ALI NAJ AMERIKA ODPUSTI VOJNI DOLG?

Agitacija od strani senatorja Boraha in še par drugih je povzročila v vseh evropskih krogih veliko zanimanje za to gibanje. Zlasti se je pričela tajna agitacija od strani zaveznikov, da bi Amerika odpustila evropskim državam vojna posojila.

Toda, kakor stvar izgleda ne bo iz te moke kruha za zaveznike in vse evropske kramarje. Predsednik Harding izjavlja, da naj kaj takega še misli ni, da bi Amerika odpustila Evropi vojna posojila, katere Amerika dolguje svojemu narodu. Amerika je te posojila si sama izposodila od svojega naroda in jih bo morala do zadnjega centa istemu vrniti. Odkod naj vzame država denar, da bo to storila? Tako vprašuje vsa javnost in vsak pameten in previden ameriški državnik.

Seveda zaveznikom in vsem evropskim državam, bi se kaj takega zelo ustreglo. Bi zopet lažje započeli novo vojno, na katero roko delstvo se evropski narodi najbolj razumejo. Na bližnjem vzhodu bi vsi radi malo zaplesali.

Toda bogati stric v Ameriki se je spametoval. Ta ne bo več posojeval tako nespametno, kakor je delal v preteklosti. Evropa si naj sama zasluži denar, če ga hoče zapravljati. Na račun drugega bi ga pil vsak!

VOJAŠTVO ZASLEDUJE MORILCE KLANE.

Bastrop, La. 29. dec. — Vojaške oblasti, ki imajo pod svojo kontrolo okrožje, kjer se je dogodil strašni zločin povzročen od zloglasnih Klanov zadnjega avgusta zasledujejo še nadalje 45 zločincev Klanov, ki so sodelovali pri umoru dveh meščanov iz Mer Rouge.

Governer Parker je pokazal to pot odločno voljo, da se očisti enkrat za vselej Klanovske golazni, ki je ogrožala javni red že precej časa po tamošnjem okrožju. Tako je prav! Ko bi vsi governerji tako nastopili, bi bilo te golazni kmalu konec.

BOMBA V PISMU.

Marshfield, Wis. 29. dec. — A. J. Chapman predsednik tukajšnega okrožnega komisarskega oddelka je bil danes na mestu ubit in dve osebe poleg njega ranjene, ko je odprl nek pismo, v katerem je bila zavita bomba. Stvar je narejena od črne roke. Oblasti so pričele s takojšno preiskavo.

SAMI SEBI KORISTITE!

Ako pošljete svoje božične pošiljke skozi Bančni Oddelek "Edinosti," ki Vam nudi za ta slučaj posebno nizke cene, ki jih je mogoče ponuditi odjemalcem. Denar dostavimo na najbližnjo pošto prejemnikov in sicer to izvrši "LJUDSKA PO SOJILNICA V LJUBLJANI" s katero imamo vrejene posebne zveze. Dostavljenje se vrši hitro in točno. Poskusite enkrat in prepričani smo, da boste zatem vedno pošiljali svoje pošiljke, e skozi naše podjetje. To pa zato, ker pri nas je hitra postrežba, točnost in najnižje kurzne cene, ki jih je mogoče dobiti na borzah.

VČERAJSNE CENE SO BILE:

Jugoslovanskim kronam:	Italijanskim liram:
500 — kron \$ 1.80	50 — Lir \$ 3.20
1,000 — kron \$ 3.35	100 — Lir \$ 5.85
5,000 — kron \$16.25	500 — Lir \$28.00
10,000 — kron \$31.50	1000 — Lir \$56.00

Pri večjih svotah, ki presegajo svoto dvajset tisoč kron, ali dva tisoč lir damo še posebni popust.

Za pošiljke v dolarjih glejte oglas na drugem mestu v tem listu.

ŠIRITE LIST "EDINOST"!

EDINOST

GLASILO SLOVENSKEGA KATOLIŠKEGA DELAVSTVA V AMERIKI.
Izhaja trikrat na teden.

Edinost Publishing Company.

1849 W. 22nd Street,

Telephone: Canal 0098.

Chicago, Ill.

ADVERTISING RATES ON APPLICATION.

Published Three Times a Week by
EDINOST PUBLISHING CO., 1849 West 22nd Street, Chicago, Illinois.Entered as second-class matter October 11, 1919, at the post office at Chicago, Ill.
under the Act of March 3, 1879.

Na starega leta dan.

Jutri bomo obhajali starega leta dan. Zahajajoče solnce starega leta pozdravlja ta tužni svet s zadnjimi žarki. Kmalu bo zašlo za gore in zatemnelo bo leto 1922. v večnost za veke. Ko stojimo tako na zadnji stopnici starega leta, nam uha nazaj misel na naše delovanje in življenje tega leta, od katerega se pravkar poslavljamo. Mnogo jih je zapustilo ta svet, v tem letu. Preminili so in odšli so po svoje plačilo h Stvarniku, ki jih je poklical k sebi na odgovor. Mnogo se je spremenilo med nami Slovenci, pa tudi drugod po tujih krogih mej narodi in državami.

Ko stojimo tako na tej zadnji stopnici starega leta in si otiramo znoj raz svojega čela, kakor marljivi kmetič ob večernem mraku, ki je vihtel težko kopačo čeli dan, nam stopajo pred oči tudi prizori tega poslavljajočega leta 1922. Za nami je mnogo trdega dela, boja in skrbi, ki smo jih imeli premagati kot katoliški časnikarji. Toda šli smo svojo pot, ker zavedli smo se, da gremo pravo pot, ki vodi do vspeha in pravega cilja.

Pred oči nam stopa doba lanskega leta tega časa. Ko je nas še vse gledalo postrani, poleg vsega delavstva se je nahajalo v slabih delavskih razmerah in mi — odločili smo se pričeti izdajati list Edinost po trikrat na teden. Drznost — da, velika drznost je bila to. Vendar ON za katerega ideale se vodi pri našem listu boj, je nam poslal očitno pomoč. Priglasili so se novi sodelavci, novi dobrotniki in stvar je sijajno vspela. Komu naj pripisujemo vspehe, ki smo jih dosegli v tem letu, če ne NJEMU STVARNIKU, ki s svojo roko čuva svoje delavce? Da, vidna Božja pomoč je bila z nami, na katero smo zidali svoje načrte in svoje upanje z ozirom na katoliško časnikarstvo.

Tisti, ki smo delovali za te vspehe vemo, da ni bila to lahka stvar. Naša pot ni bila posuta z rožami. Ko smo napovedali agitacijo za razširjenje našega lista v nalašč zato določenem mesecu od vseh ameriškanskih katoliških škofov se je nam nasprotovalo celo od strani, kjer bi nam morali dati zavetja in pomagati pri agitaciji. Vendar stvar smo vzeli, kakor je bila. Tudi zgodovina ameriških katoliških Slovencev jo je vzela v svoja poglavja in jo bo obdržala na svojih listih. Zadeva je pozabljena in mi smo jo s pomočjo NJEGA za katerega ideale in nauke se bori naš list prešli. Odpuščamo vsem brez razlike! Naj ne nese leto 1922. seboj v večnost naše jeze. Bratje smo in bratje se mej seboj radi skregajo, to se razume.

Stopimo pa čez prag starega leta v novo leto z ljubeznijo v srcu. Sklenimo v bodočem letu pomagati eden drugemu vsi brez razlike. Le delovanje v ljubezni in sporazumu bo nas rešilo in okrepilo. V razdvajanju in prepiru bomo našli le propad in nevspeh.

Naročnike pa prosimo na pragu starega leta, da naj ostanejo zvesti tudi v naprej, agitirajte za list pri vsaki priliki med svojimi prijatelji in znanci, pridobivajte listu novih naročnikov in če Bog da nam zdravje in srečo, prihodnjo jesen bomo pričeli Vam pošiljati list Edinost dnevno. Za dosego teh ciljev pa vsi na delo in delajmo pridno. V tem duhu se najprisrčneje zahvaljujemo vsem našim dosedanjim naročnikom, zastopnikom, sodelavcem in vsem blagim dobrotnikom, karkoli so storili za korist katoliškega tiska v poslavljajočem se letu 1922.

Kdo plača davke, ki jih zahteva nova tarifna postava.

Poročilo, ki ga je izdala vlada v Washingtonu pravijo člani vladnega kabineta je zelo zadovoljivo in povoljno. Trgovski tajnik naznaja, da se je od 1. julija 1922. pa do 22. decembra t. l. prejelo za dohodninske davke \$241,511,644, napram svoti \$139,476,687, ki se je prejela tekom istega časa leto prej 1921.

Za vlado samo radi vjamemo, da je to povoljno in zadovoljivo, ker ona vedno najde pot in potrebe, da se denar potroši. Priznamo tudi, da vlada mora imeti na razpolago dovolj denarja, da pokriva tekoče stroške in tudi stroške, ki jih zahtevajo vsakdanje razmere za blagobit, države. To pravimo mora biti. Vendar pa nismo še na koncu zadeve. Naše vprašanje je, kdo plača davke, ki jih zahteva nova tarifna postava? To vprašanje hočemo pogledati malo od bližje in na istega odgovoriti v kolikor je pač nam jasno in mogoče. Če je vlada in državni kabinet v Washingtonu zadovoljna s svoto, ki jo je prejela za dohodninske davke, ki jih zahteva nova tarifna postava, ni s tem še rečeno, da je zadovoljno tudi ljudstvo, ki mora znašati skupaj te davke. Kdo in kateri del tega ljudstva pa plačuje te dohodninske davke? Poglejmo od blizu, kdo je plačal to svoto \$102,034,957, ki se je prejela več, kakor lansko leto v ravno istem času. To je plačalo skupno ljudstvo Združenih Držav, ki šteje okoli 110 milijonov ljudi. Od teh si služi svoj lastni kruh in in drugim nekako 27,9 odstotkov. Ostalo število pade na nedorastle, osem mogle in druge. Teh 27,9 odstotkov mora faktično skrbeti za vse prebivalstvo Združenih Držav. Kapitalisti tvorijo le majhen odstotek od tega skupnega števila. Nova tarifna postava pa obdavi splošno predmete, ki jih prebivalstvo potrebuje. Velika masa delavcev te produkte prav tako potrebuje, da vsak posamezni delavec, kakor par posameznih kapitalistov. Torej več, kakor 90 odstotkov teh davkov pride od revnejšega sloja, od delavcev. To je torej tista pravičnost te nove tarifne postave, ki je prišla v veljavo 22. septembra 1922. po zaslugi "prijaznih" republikancev.

Izdelovalci, lastniki tovarn in vsi proizvajatelji vsakovrstnih predmetov so že dvignili ceno vsem predmetom, ki so obdani po novi tarifni postavi za toliko svoje produkte, da nimajo zgbue. Delavec pa, ki jih neobhodno dnevno potrebuje, plačuje te davke tedaj, ko te produkte kupuje za svoje potrebe po trgovinah. Končno je breme padlo na revnejši delavski sloj.

Zato so opravičeno trdili demokratje, ko so nasprotovali v kongre-

su in senatu proti tej tarifni postavi, da se ljudstvo uklepa od strani republikanske stranke v nove verige bremen. Te posledice se že čuti, ker tarifna postava obdavi vse, kar človek potrebuje od zibel do groba.

Iz navedenega razvidimo, kako so republikanci umetno skovali podlago, na kateri kolektajo potrebni denar od publike. Tistih posameznikov, ki bi ves ta tarifni dohodek iz svojih bogatih virov plačevali lahko dvakrat toliko, kakor ga plačuje sedaj skupno vsa publika Zdr. Drž. se ti republikanski kričaji niso nič bolj dotaknili, kakor navadnega posameznega trpina delavca. Na podlagi nove tarifne postave bo delavstvo zneslo skupaj 90 odstotkov tega tarifnega dohodka dočim bodo ostalih 10 odstotkov znesli skupaj posamezni bogatini kapitalisti. Kričaji, ki se godi celokupnemu delavstvu je jasna in kriči po masčevanju

V Washingtonu si gotovi činitelji takho zadovoljivo manejo roke, da so zadovoljni z dohodki, ki jih prinaša nova tarifna postava. Toda revnejši sloj pa, ki mora vsled tega dražje plačevati svoje potrebe, čine za življenje stiska svoje žuljave roke in preklinja tiste, ki so ga potisnili v to mizerijo.

IZ SLOVENSKEGA NASELBIN.

Detroit, Mich. — Božični prazniki so tu in zopet se sliši lepa božična himna: "Mir ljudem na zemlji, ki so svete volje." Vse povsod pravljajo božična drevesca, da razvesele svoje družine, svoje malčke. To božično tiho srečo, hoče okusiti vsak, ko se svet spominja na rojstvo Gospodovo.

Prav danes sem prejel Vašo božično številko Edinost. Ker sem sam že bil med Korošci, dasi sem rodom Štajerc me je posebno zanimala lepa povest iz pod peresa Fathra Trunka "Božič moje mladosti." Zdelo se mi je za trenutek, kakor da bi imeli tudi "očno leto priti tu koroški šip šapari po svoje darove.

Ničesar se nisem pa bolj želel, kakor da bi list, kot je Edinost izhajal dnevno in nam prinašala lepega podučljivega čtiva, kakor ga nam sedaj prinaša vsaki drugi dan. G. urednik nikar ne prenehajte oznanjati evangelija za "član katoliški dnevnik." Kdo naj vendar potem brani naše svetinje? Kratko naši rojaki bi postali prave žrtve rdečega socializma, ki požira naše rojake na debelo, zlasti po takih naselbinah, kjer nimamo slovenskega duhovnika. Naprej krepko za katoliški dnevnik in ne odjenajmo preje, da ga dobimo!

Ko vidim po drugih hišah, kamor zahaja rdečo časopise, kako zastupljivo berilo prinese za tako pomenljivo praznike. Poglejmo na primer Prosveto. Proletarca in Glas Svobode, iz teh lepih praznikov, ki jih vsi narodi spoštujejo se naravnost ne orčujejo in jih smešijo. Ali to ne odpira vsem pametnim ljudem oči, da vidijo kaj je namen njih. Ali ni njih glavni namen, da hočejo izriniti iz src svojih čitateljev versko prepričanje? Slep je, kdor tega ne vidi!

Zato pa krepko naprej za katoliški dnevnik, da ga dobimo čimprej. Seveda resnica je pa tako, kakor je omenila v svojem pisu dopisnica iz San Francisco, Cal. da to govorenje o dnevniku se naj ne pojavlja samo na jeziku in v dopisih, ampak pokažimo tudi z dejanji, da hočemo svoj dnevnik. Iaz danes pošiljam uredništvu tri nove naročnike. Nisem jih dobil prav lahko, vendar dolžnost moja je, ker govorim o dnevniku, da za njega tudi nekaj dejansko storim. Vsak dosedanj naročnik naj dobi vsaj samo enega novega naročnika za letoletni dar našemu katoliškemu listu Edinosti, pa sem gotov, da bo v najkrajšem času pričel izhajati dnevno. Torej na delo ljubitelji katoliškega tiska!

Voščim vsem skupaj srečno veselje Novo leto 1923. A. K.

Opomba uredništva: — Najpriščnejša hvala za poslano tri nove naročnike. Hvala iskrena pa tudi za vse prejšnje darove darovane v ta namen. Iskreno pa želimo, da bi Vaše iskrene besede za katoliški tisk obrodile obilo sadu mej našimi čitatelji širom Amerike!

Bradley, Ill. — Dragi g. urednik: — Prosim za malo prostora v vašem cenjenem listu Edinosti. Čakal sem eno leto da bi se kateri oglašil iz Bradley-a, pa zamen sem čakal, bom pa jaz nekoliko opisal tukajšne razmere. Delamo vsi Slovenci še dosedaj, samo plača je bolj slaba, kakor povsod.

— Sporočiti vam tudi moram, da smo imeli v naši naselbini gos. dr. Srečko Zamjena. Iako smo se ga zveselili, da bomo imeli priliko ga slišati o razmerah sedaj in med vojno, kakšne razmere so bile in so še sedaj tam.

— Obenem smo imeli pa tudi priliko, opraviti sv. spoved, sedaj za božične praznike. Moja želja je bila že poprej, da bi Dr. Srečko Zamien prišli sem v našo naselbino in predavali tukaj našim rojakom v sedanjih razmerah v starem kraju.

Takoj sedaj so nam pa vse razložili, kako je tam sedaj, in koliko je tam sirot ko nimajo starišev, in takih, ko jih imajo, pa jih ne morejo preživeti, ker je vse tako drago, plača pa tako majhna, da jim je nemogoče revnejšim ljudstvom veliko družino prehranjevati in vzdrževati.

— Zato so se ustanovili mladinski domovi, po celi Sloveniji, da rešujejo sirote, in da jih zopet nazaj na pravo pot pripeljejo, ker so do cela pokvarjeni.

— Zato so se Dr. Srečko Zamien, podali čez morje, prositi Ameriške rojake milodarov za tiste sirote, da jim jih bo mogoče preživljati. Velika je požrtvovalnost.

— Dr. Zamien, ko se toliko trudijo za te uboge sirote, in nabirajo darov od naselbine do naselbine. Dragi mi rojaki v Bradley in po celi Ameriki, dajte, in zbirajte za mladinske domove, ker so tako prepotrebni, ker vsaki dar v ta namen nam bo stotero povrnjen.

— Zelo nam je bilo žal, da niso mogli Dr. Zamien ostati tukaj dalje časa, ker je bilo ravno dan pred Božičem. Zahvaljujem se v imenu ubogih sirot vsem darovalcem tukaj. Bog vam naj stotero povrne, to kar ste darovali za te uboge sirote. Vi pa č. g. Zamien, pa še pridite v Bradley, nekateri bodo še kaj dali, tako so se izrazili, in jaz sem tudi takih misli.

— K sklepu mojega dopisa, pa vas vse častite duhovnike in sorojake po celi Ameriki prav lepo pozdravljam, kateri ste kaj darovali za sirote. Bog vam plačaj z ljubim zdravjem na duši in telesu in želim vsem srečno in veselo Novo leto 1923., da bi Bog dal vsem tistim, ki kaj darujejo za dobre namene, ob letu 1924. stotere obresti. In vam g. urednik pa želim 10.000 novih naročnikov, tako da bi naš list Edinost postal že skoro dnevnik.

— Prosim pa vse tiste naročnike tukaj, kateri še niso poravnali in jim je naročina potekla, da bi jo zopet ponovili in ostali zvesti naročniki teh katoliških listov kakor so Edinost in Ave Maria.

— Zahvalim se še enkrat vsem darovalcem za mladinske domove in na tudi onim ko so mi obnovili naročnino na naše prekorišne liste.

— Obenem se pa tudi zahvaljujem našemu č. g. župniku Rev. V. Primearv za naklonjenost, ter nam dal na razpolago cerkveno dvorano.

Michael Smole, zastop.

Barberton, O. — Cenjeni g. urednik: — Prosim dovolite mi nekoliko prostora v vašem cenjenem listu Edinosti. Hvala Bogu Barbertončani smo vendar enkrat dobili svojo lastno cerkev, uresničila se je želja naših tukajšnjih vernih rojakov, katero so gojili leta in leta, da bi dobili svojo lastno slovensko katoliško cerkev. Ta želja je sedaj uresničena in barbertonski rojaki, ki so leta in leta žrtvovali v ta namen, so danes ponosni in s pomilovalnem nasmehom gledajo na tiste, ki so hoteli to sproti podreti, kar je naredila žuljeva roka katoliškega delavca, ki je ostal še zvest veri svojih očetov, ki še čista ta biser in ga hrani, kot najdražjo stvar, med tem, ko ga drugi mečejo od sebe.

Tiste, ki našo naselbino vlačijo v javnost, jo sramote si naj pa zapomnijo, da bo prišel tudi za njih plačilni dan. Deloma so ga že doživeli, deloma ga še bodo. Med temi junaki se najbolj odlikuje Martin Zelezničkar, ki je slučajno glavni porotnik SNPI. Da boste tega velikana od nile nazaj bolj spoznali, je moja dolžnost, da spregovorim o njemu par besedi, dasi ni bila moja navada se javno pripraviti ve vsak, ki je kdaj čital moje dopise. Toda mera je polna in za posledice je odgovoren tisti, ki je ta prepis povzročil, torej na njegovo "rajtengo" ga bomo pili. V štev. 201. lista Prosveti me je

naš Martinček zahrbtno napadel. Ne bom odgovarjal na vse njegove neumnosti in neumne besede, ampak v glavnem hočem dokazati čitatelem, kako logičen in dosleden je ta Martin Zelezničkar, ki po Prosveti — misleč, da svojo modrost prodaja — svojo budalost raztresa. V istem dopisu navaia: "... Pretepanje je seveda čednost nekaterih verskih hipokritov, kar pa smatramo napredni rojaki za divjaštvo..." Ker je ta histerično blazni Martinček zapisal: "... kar smatramo napredni rojaki..." je torej gotovo in se ne bom lagal če rečem, da Martinček prištevava sebe med naprednjake. Sedaj pa poglejmo ta vzvišeni tip njegovega naprednjaštva.

Tisti dan, ko se je vzdal za našo slovensko cerkev pred par meseci ogejni kamen, je prišel seveda tudi Martinček s celim svojim dostojanstvenim štabom, ki ga je rekrutiral in uvrstil med svoje naprednjake na njegovi znameniti Houston ulici. Pripeljal ga je in razvrstil od daleč, da so kakor ciganska tolpa opazovali sprevod, ki se je vršil o priliki polaganja vogelnega kamna za našo slovensko cerkev. In ko je Martinček videl v sprevodu združeno vse naselbino, ki je korakala na proti mil. škofu kot en mož, ga je to zapelo v globine njegovega nevoščljivega srca, da je poskočil, kot razjarieni šimpanz. In kakor ljudje govorijo po naselbini, se je zeleni žolč jeze Martinčku razlil in na večer, ko se ni mogel razjeziti nad drugim, se je raztogotil nad svojo ženo in svojimi otroci ob 10. uri zvečer v pozni noči, nekateri pripovedujejo, da jih je pretepal tako, da so baie morali iskati pozno v noči zavetja pri svojih sosedih. Torej ljudje božji! Poglejte sedaj Martinčkovo logiko. Kar smatra za divjaštvo po listu Prosveti, to potem izvršuje, doma nad svojo ženo in svojimi malimi otroci v poznih mrzlih nočeh, če se da zanesti na govorico ljudi po naselbini. Morda pa hoče Martinček reči: "ne delajte tako kakor mene vidite, ampak kakor vas učim!" Tega pa naš cartani Martinček ni omenil in vsled tega seveda gre vsa stvar na račun njegove zatelebanosti. Toliko o tem!

Kar se pa tiče, da sem jaz govoril po naselbini, da bi bilo najbolje, da bi vse tukajšne naprednjake pretenli, pa javno izjavljam, da dam kadarkoli mi Martinček dokaže, da sem kje to govoril, naj pride k meni in odštel mu bom \$100.00 nagrade. Saj veš kje živim! Torej z dokazi na dan!

Z ljudmi Martinovega kalibra se sicer ne da in ne izplača prepirati po listih. Škoda je vsakega prostora, da bi se posvetil histerično blaznemu protiverskemu fanatiku. Pustimo jih butati s njihovimi praznimi buticami ob skalo verskih resnic. Škodovali itak ver ne bodo, temveč le še bolj jo bodo utrdili v njenih resnicah. Cerkev bo stala in peklenška vrata jo ne bodo premagala, to si naj zapomni tudi naš Martinček, ki to poskuša v naši naselbini.

Z ljudmi, kakor je Martin se jaz ne bom spuščal več v polemiko. To je moj prvi in zadnji dopis. Rojaki v Barbertonu me poznajo že leta in leta in še nihče ni nima kaj slabega za predbacivati. Oglasil sem se le zato, ker me je obdolžil "pravični" Martinček, da sem govoril po naselbini, da bi bilo najbolje preteptati vse ta napredne v naši naselbini. Zato sem mu zgoraj obljubil nagrado. Čas in priliko ima, da mi to dokaže. Če pa Martinček tega ne stori — kar je gotovo, da ne bo — bo na ostal moister v svojem rokodelstvu, katerega že precej časa vrši v naši naselbini namreč, da hoče mazati pred javnostjo dobro ime tukajšnjih katoliških Slovencev. To rokodelstvo se imenuje obrekovanje in laž. To obrt mu pa radi prepuščamo še naprej.

Vsem tukajšnjim rojakom voščim srečno Novo leto! Mežnar.

Chicago, Ill. — Zadnje čase se je gospa štoklija pridno oglašala po naši naselbini in delila raznim našim starišem "krizmus prezente", ki kriče.

Mr. in Mrs. J. Kovač sta tako dobila dvojčka Friderika in Franko, katerima sta bila botra Mr. A. Battistig in Mr. John Ožbolt. — Mr. in Mrs. Andrew Battistig sta dobila malega Andrejčka Edvarda, kateremu sta botrovala Mr. in Mrs. Frank Koziek. — Mr. in Mrs. Ignac Vučko sta dobila sinčka Nacka; botra sta Ignac Majcen in Marta Horwat. — Mr. in Mrs. B. Rom sta dobila sinčka Rudolfa; botra Mr. John Ivec in Miss Marv Nartnik. — Mr. in Mrs. Anton Žabkar sta dobila sinčka Edvarda; botra Mr. in Mrs. Frank Grill. — Mr. in Mrs. Marko Hans sta dobila sinčka Martina; botri Mr. Stefan Gvura in Miss Kata Željko; Mr. in Mrs. Frank Laurich sta dobila sina Edvarda; botri Mr. in Mrs. John Fabjan; Mr. in Mrs. Gorkis hčerko Marvco. Botri Mr. in Mrs. Jos. Sobočan. — Častitamo!

Na straži.

(Dalje.)

Bili so časi, ko je bil socializem bolj vprašanje želodca, kakor svetovnega nazora. In kot tak, ki je stremil za zboljšanje delavčevega gnetnega položaja, je našel tudi mejo duhovščine, ki je vedno zastopala upravičene delavske koristi, prijateljev. Iaz sam sem imel na vseučilišču dva profesorja, enega duhovnika in enega lajika, izrazitega katoličana, oba svetovno znana socialna politika in delavska voditelja, ki sta simpatizirala s socializmom in ponovno govorila na socialističnih shodih. To je bilo v tistih časih, ko je del švicarske socialne demokracije še zametal Marksov kulturobojni program in se res še strogo držal pravila: Trebuh ne pozna vere. Toda ti časi so danes tudi tam že minuli, kakor so drugod že zdavnaj prešli. Današnji socializem, katerekoli internacionalne, je izrazilo kulturobojni, ne samo proti katoliški cerkvi in njenemu razodetemu nauku, ampak proti vsaki veri sploh. Kdor tega ne vidi, je slep, kdor taji je ignoran ali pa slepar. Častno je eno manj kot drugo.

Kako je že dejal socialistični magnat Liebknecht? — "Iaz sem ateist, brezbožnež." A da se ne boš ti, dragi moj Lukež, izgovarjal, da je on s tem izrekel le svoje osebno mnenje, naj ti sam pove, kako je mislil. — "Naša dolžnost, kot socialistov," je dejal ob neki priliki, "je, izkoreniniti vero v Boga z vsemi mogočimi silami. Ne zaslužijo imena socialisti, kdor se popolnoma ne posveti razširjanju brezverstva." In rdeči papež Marks? — "Socialna demokracija skuša z vsemi razpoložljivimi sredstvi opustiti človeško vest verskega strašila." — In Bebel? — "Socialni demokratizem je v svojem bistvu brezbožen." — In Herve? — "Neobhodno potrebno je, da zlomimo vse verske ideje: katoliške, protestantske in judovske, če hočemo izpeljati cel svoj program." — In niuorški "Vorwärts"? — "Socializem in vera v Boga, kakor jo uči krščanstvo in njegovi privrženci, sta nezdružljiva pojma. Socializem nima nikakega pojma, ako ni brezbožen." — In Leatham? — "Vtem trenutku se ne morem spomniti niti enega slučaja, ko bi bil kdo resen in inteligenten socialist, obenem pa veren kristjan." Resen in inteligenten socialist, ki ve, kaj socializem hoče, kaj je njegovo bistvo, mora biti tedaj ateist.

Si slišal, dragi moj Lukež, kako sodijo o socializmu napram veri moške, ki ga malo bolje poznajo kakor ti, ki si iz kraljestva lune. O socializmu pravim, tako sodijo. Zato sem ti nalašč navedel le njih mnenja o njem kot socialistov. Na podlagi teh in podobnih izjav, za katere bi bilo treba knjige, sem jaz prepričan da če bi socialisti ne bili taki brezidni hinavci, kakor so, bi morali tebe, kot obreklivca izbaciti iz svoje srede, ker jim podtikaš versko tolerantnost, ki je imajo prav tako malo, kot njih peklenški generalissimus.

Da ameriški socializem, v kolikor je res ameriški, ni tako nagačen proti veri, kakor je iz Evrope privandran rdeča sodra, to ti deloma priznam, a samo deloma. Pri trdim kar pravi L. Gronlund: "S sovraštvom, ki v francoskem socializmu vskipi, če le besedo vera ali duhovnik sliši. Anglosas ne simpatizira, da ga niti ne razume. Ameriški delavec (socialist) sicer prav tako ne hodi v cerkev, kakor njegov francoski tovariš ne, ravno tako malo veruje v dogme, kakor oni, a veruje v prevrednost." Zato kalifornijski kralj rdečega proletata, Denis Kearney, demagoški talent alla Billy Sundav, ki je v sedemdesetih letih podžgal delavstvo za protiverski boj, ni mogel izvesti njega splošne

mobilizacije proti veri. Njegov 60.000 dolarski "komišen" za katerega je prodal delavce, kakor je že socialistična navada, ga je vrgel s prestola, ameriški socializem je šel na svojo pot dalje.

Toda ta relativna strpnost in zmernost anglosaškega socializma napram veri, nas, kakor prav pripominja Rihard L. Elv, ne sme zazibati v prevelik optimizem. Vzroka tej razliki ni iskati v programu in končnem cilju anglosaškega socializma, temveč le v metodi in taktiki. Pristni Amerikanec je prevelik realist, da bi se spuščal v kake pustolovščine. On ve, da se vere, ki ima tisoč in tisočletne korenine, ne da kar čez noč s kiem izbiti ljudem iz glave in srca, kakor bi to razni pobesneli evropski rdeči privandraci radi. In ko bi bilo to tudi mogoče, bi ne storil, dokler nima za vero primerne nadomestka. Kot hladnokrvni računar se drži polževega pravila, da naglica ni nikjer dobra. On si tako le misli: Evolucija, razvoj človeštva, se ne da kaj prida prisiliti, da bi hitreje napredovala. Kakor vse, hoče tudi ona imeti svoj čas. Prej ali slej pride do tiste razvojne stopnje, ko bo človek sam odložil plašč vere, kakor odloži otroško "šamrico." Ko se to zgodi, nam bo uresničenje socialističnega protiverskega programa kot zrelo jabolko samo padlo v naročje.

V tem smislu se je izrazil ameriški socialist William English Walling, ko je dejal, da je večina socialistov prepričana, da bo socializem s pomočjo moderne vede privedel človeštvo v oni štadij razvoja, v katerem ne bo mesta za katerokoli vero. V istem smislu piše etekar darvinizma in z njim socializma, Herbert Spencer ko pravi, da se bo človeštvo, kedo vedi kedaj, vendar pa gotovo, etično tako razvilo in napredovalo, da bo vsak svoje zasebne in družabne dolžnosti z nekako notranjo silo in nekim notranjim veseljem splošoval. Kmet bo pel in vriskal, ko bo nesel "fronke" plačat. Da do tega pride, o tem so si vsi socialisti prepričani. Razločujejo se le glede kedaj in kako. Tisti rdeči petelini, ki bi to razvino stopnjo radi sami doživeli, in bili radi pri pogrebu vere, tako delajo, kakor Vipavci, ki baje prve hruške v posteljo spravijo, da so ja prej mehke. Ne čakajmo, pravijo, da se vera sama stegne, ampak ji s krampom in cepinom pomagamo. Oni, ki vedo, da to pri vsem fanatizmu ni mogoče, pa pravijo: Potrpimo, dokler je marazem ostarelo ne vzame v grob. Eni kot drugi pa niti najmanj ne dvomijo, da je vera, zgolj naravna tvorba, nekaj izrastle, bi rekel neke vrste "krof," na telesu oz. duši človeštva.

V bistvu in temeljnih načelih se tedaj anglosaški socializem prav nič ne loči od ostalega. Oba sta enako brezverska in protiverska. Da je tudi ameriški socializem brezverski je Morris Hillquit na kongresu v Chicagu 10. maja 1908. jasno povedal, ko je konstatiral, da je izmei sto socialistov devet in devetdeset procentov agnostikov, brezvercev. Ker je za lajnost malo preširoko usta odprl in so se njegovi drugi bali, da bi to znalo škoditi socialistični propagandi, je pozneje svojo izjavo na videz preklcal, v zapisnik je pa le prišlo, da je tovariš Lewis agnostik, brezverec in z njim razun enega procenta vsi. No tisti procent, ki ni brezveren, ameriškega socializma ne bo opral tega očitka. Kak Revček Andrejček, ki ne ve za kaj gre, se v taki masi vedno dobi, a ena lastovka še ne oznanja pomladi. Da je ameriški socializem tudi protiverski in to v sled raznih rdečih internacional vedno boli, priča Edmund Diefreuve ki je v "Call-u" (2. okt. 1910.)

napravil sledeči izpad na katoliško cerkev: "Zadnji najsrditejši, najzvištejši in najbolj potuhneni sovražnik socializma, človeštva, napredka in civilizacije je takozvana sveta rimsko-katoliška cerkev... Romanizem temelji na autokraciji, dogmi, ignoranci, neenakosti, vkljenenem razumu, slepi lahkovernosti, pasji pokorščini, sovražnosti vsake človeške prosvete in napredka. Papeštvo je že odnekad do zadnje kaplice krvi napadalo vsako resnico in njegova zgodovina svedoči o fanatični intolranciji, sovraštvu hudobiji, mamonizmu, krvoločnosti, laži in krvičelnosti." Ali ni to naravnost obsedeni sovraštvo vsega katoliškega, ne izvemši dogem, verskih resnic? (Konec.)

Nekateri moški na noben način ne morejo prenesti prosperitete, dasi se zavedajo, da edino napreden človek si zamore o prilikah privoščiti počitka in boljšega življenja.

ZNAMENJ NI TREBA ZANEMARIJATI.

Želodčni neredi, kolobarji pred očmi, glavobol in omotica so včasih lahko iako nevarna znamenja. Morja pomenjajo, da celice v ledicah ne morejo sprejeti nečistih sestavin krvi ter jih odpraviti, ter da je blizu nevarnost Brightonove bolezni. Trinerjevo Grenko Vino izčisti prebavni sistem ter izbaci vse strupene snovi, ki se naberejo v črevesju. Trinerjevo Grenko Vino je zanesljivo zdravilo. M. L. Snyder nam piše iz Cabin Creek Junction, W. Va.: "Moja žena je trpela vsled kroničnega zaprtja, plin ji je tako pritiskal na srce, da sem se že bal za njeno življenje. Trinerjevo Grenko Vino ji je pomagalo. Sedaj je dobrega zdravlja, tek se ji je vrnil in se dobro počuti." Vaš lekarnar ali prodajalec zdravil ima Trinerjevo Grenko Vino v zalogi. Imejte posebno vedno doma Trinerjev Limiment (zoper revmatizem, nevralgijo, lumbago in izpahke). Trinerjev Antiputrin (za grgranje, izpiranje ust in čiščenje ran) ter Trinerjev Mirilec Kašlja.

DEDNO OBREMENJEN.

Milčinski.
(Konec.)

Bil je Franek.

"Atek!"

"Kaj je?"

"Ali ti nekaj povem?"

"Povej!"

"Nisem mogel spančkati, pa sem si zmisli pesem."

In ga niti ni bilo več sram, ampak je kar povedal:

Stvar me je zdramila doobra in docela, curek ledene vode me ne bi mogel zdramiti temeljiteje.

Kakor jarega bliska sev mi je nadenal zadnji plod sinovega duha razsvetil položaj in mi razodel, kako kritičen da je in da se nikakor ne smem več slepiti z lahkomišelnimi udi.

"Tru?" sem rekel in sem prikrival notranjo razburjenost. "Kaj je to, tru?"

Začudil se je: "Ali ne veš? Trubenta!"

"Trobeta? Seveda! — In bobu?"

"Bobu so gumbi, veš, atek, na trubenti, ki godbar nanje pritiska." Godbar je beseda njegovega lastnega kova. "Kako pa naj trobi, ne? — Če ne bo pritiskal na gumb."

Tru in bobu! Ne more biti dvoma: moj rodni sin neboljani — z usodno silo se v njem razvija kuga poezije!

Tako se grehi očetov maščujejo na otrokih!

Kajti nekod mora imeti izvor ta nakazen, ki se mi je lotila nedolžnega otroka.

Milieu ni kriv. Slabih zgledov fant nima doma, na to paziva z ženo. Osebnost nosim frizuro liki jež, kravatno liki kvatrnj petek, ničesar ni na meni, kar bi le malo in od daleč dšalo po pesniku. Knjig dečko še ne bere, da bi ga mogle pohušati. Tedaj preostaja kot vzrok in korenina zlu le podedovana obremenitev, obremenitev podedovana po meni, kajti je žena očitno brez krivde in so tudi njeni svojci vseskozi zdrava, z dušo in telom obrtu in trgovini vdana družina.

Priznati moram: Jaz sem oni! Mea culpa. Nekdaj je bilo in sem

delal pesmi. — Pod katerimi imeni sem grešil, ne povem — čemu razgrebati grobov. Opustil sem blodnjo in je tega že mnogo let. Ali glej! — usoda mi ni odpustila blodnje, ni mi izbrisala madeža iz svoje večne knjige. Čakala je in prežala in me udarila, ko je videla, da me zadene najbolj v živo.

Moj ljubi Franek, v svojem jedru tako dobro je dete. Edini je v družini, da za sabo zapira vrata, vsi drugi jih puščajo odprta! Pa da postane pesnik? Do dna srca bi mi ga bilo žal.

Pesnik!

Mar mi res, ob prevratu vsak sleherni si pomagal kvišku, po trikrat, štirikrat so napredovali nekateri in z brzino, da jim je jemala sapo. Le pesniki so ostali sirote, kakršne so bili, in še večje, ker so jim podražili pijačo. Enega samega bi lahko izvezl: povzpel se je na stopnjo kancelista ali kali. Ioj njemu! Bolje bi mu bilo da so mu naklonili naslov in prejemke zidarskega delavca, večji bi mu bil ugled, sijajnejše bi imel dohodke.

Pesniki!! Po listih nabirajo zanje milih darov. Lepo! Toda pričenjajo z nabiranjem vsakokrat šele tri dni pred smrtjo, ko je že davno prepoznano — tužna jim majka! —

Posvetovala sva se z ženo.

"Slatine sem mu dala in otroškega medka tudi," je dejala, "kakor si zadnjič ukazal. Kaj, ali naj poizkusim še s santoninom? Ali ga naj žene k zdravniku?"

Moja žena je mehke čudi, nežnih in dovzetnih živcev in skrb se ji je čitala z belega lica. Duri mi sicer res ne zapira za sabo, ali drugače je dober in pošten tovariš. Smilila se mi je, pa sem jo tolažil in sem zraven tolažil samega sebe.

Dve stari sta, sem poudarjal in ji razkladal, ki vendar še nudita slamičico upanja za sinovo bodočnost. Prva, da je fantek bistre glave in je pričakovati, da kmalu sam uvidi pogubnost svojega početja. In kar je posebne važnosti, ubogljiv je. Čudno hitro sliši vsak ukaz, človeka je skoro strah in bi mislil, da je fant boln, pa ni boln, le priden je tako.

(Dalje na 4. strani.)

NAJVEČJA SLOVENSKA BANKA

v Ameriki je v Clevelandu, O. kajti v dobrih dveh letih svojega obstanka izkazuje nad

DVA MILIJONA DOLARJEV PREMOŽENJA.

Malo je bank v Ameriki, katerih rast bi bila povprečno po milijon dolarjev na leto.

POPOLNA VARNOST VLOŽENEGA DENARJA

je poglaviti vzrok, da je postala naša Slovenska banka v tako kratkem času največji denarni zavod nove domovine. In kar je glavno: ustanovili so jo naši ljudje z našim denarijem. Vodstvo in vsa uprava je zopet v rokah naših ljudi.

POPOLNO NADZORSTVO VSEGA VLOŽENEGA DENARJA

nad našo banko ima država, potem posebni izvedenci in pa bančni direktorij, ki sestoji iz enainvajsetih članov direktorija in šestih svetovalcev. Med njimi najdete sama naša imena, poznane in zaupanja vredne moše. Zato nalagajo v tem domačem denarnem zavodu naše

JEDNOTE, ZVEZE IN POSAMEZNIKI

iz vseh krajev naše nove domovine. Med vložniki je država sama, County, šole, knjižnice, mesta itd. Pomnite, da naša banka obrestuje vse vloge po

4% OD DNEVA VLOGE DO DNEVA DVIGA.

Denar prinesite lahko osebno, če stanujete v bližini, ali pa ga pošljite po pošti in sicer z money ordrom, draftom ali čekom. Z obratno pošto prejmete hranilno knjižico, na katero zopet lahko dvignete svoj denar, kadar ga rabite.

POŠILJA DENAR NA VSE STRANI SVETA

in sicer po dnevnem kurzu, kakor je denar na svetovnem trgu, tako ga dobite vi. V zvezi je z najboljšimi denarnimi zavodi starega kraja in garantira vsako pošiljatev z vsem svojim premoženjem.

NAJBOLJŠE IN NAJVARNEJŠE

je vselej tam, kjer je naše. Ako zaupate denar naši Slovenski Banki, potem ste lahko brez vse skrbi zanj. Obrnite se osebno ali pa pišite na

THE NORTH AMERICAN BANKING & SAVING CO.
St. Clair & 62nd St. Cleveland, O.

Vesel božič in srečno, zadovoljno in uspešno novo leto

1923.

iskreno želita

svojim osebnim in trgovskim prijateljem in znanem ter vsem

ostalim rojakom širom Amerike

Leo Zakrajšek & Alojz Česark
70 -- 9th Ave. New York, N. Y.

ZADNJA PRAVDA.

ROMAN

Spisal češki J. S. Baar.
Poslovenil Vojteh Hybašek.

"Pri Miklavževih nimajo vode v vodnjaku," se je razneslo nekega dne po Klenči.

"Se tega se je manjkalo, da bi studenci usahnili," so se ustrašili ljudje, in že so prihajala poročila iz Postrekeva, iz Delnic o pomanjkanju vode; mrazovi so jo zakleli v gozdu in je ne puste iz gozdnih močadi in virov...

"Adam, za božjo voljo, v vodnjaku je nekam malo vode," se je vrnila nekega jutra Dodlička vsa bleda.

"Kaj praviš?" je zabuljil Adam vanjo in hitel k vodnjaku. Doli na dnu se je lesketalo malce vode, da si lahko dno videl. Proti večeru so se napojili živino, a zjutraj so že nosili vodo iz vodnjaka na trgu ravno tako kakor Martin. Studenec se je posušil.

"Prav jim je, morda nas kaznuje Bog radi njih in z njimi! Radi te vode so nastale vse te pravde in prepri. Mančine in Dodline starše so spravili v grob, sedaj bodo menda dali mir. Bog jih je najbolje razsodil in poravnal; zdaj nima ne eden ne drugi vode," so privoščili ljudje Adamu.

Največje veselje so imeli pri Spodnjih Porazilovih. Martin se je iz same škodoželjnosti opijanal pri "drevescu," tolkel ob mizo in vpil: "Ljudje božji, to je komedija! Adam je rajši sam izpil vso vodo, kakor bi mi jo privoščil. Do zadnje kapljice jo je izpil, suh vodnjak ima, hahaha, toda sedaj bom jaz, Martin Porazil kopal — vodnjak bom kopal. Na svojem ga izkopljem in tudi če bi moral biti tako globok, kakor rov pod Sveto Goro."

Tako je objuboval sicer v pijanosti; ko pa se je streznil, se je res takoj lotil dela. Zidarji in težaki, ki so prodajali dolgčas, so z veseljem poprijeli za motike, krampe in lopate in začeli kopati. Še niso bili štiri sežnje globoko, in že je privrel iz zemlje tako močan vrelec vode, da so komaj ušli. Obokali so vodnjak in preden so bili gotovi, je že izvirala dražinovski tesar cevi, napravil bat, pritrdil ročaj; vodna sesalka je šla igrati in je dajala toliko vode, da je zadostovala za celo okolico, tudi ko je voda v trškem vodnjaku usahnila in ni tekla, ampak samo kapala...

Vsi so hodili k Spodnjim. Martin in Manca sta se nalašč bahaško valila ljudi: "Le pojdite k nam, mi imamo vode, da je ne moremo izčrpati."

Samo Zgornji si je niso upali vzeti niti za vrč in so se trudili z vodo iz trškega vodnjaka ali kake luže, kjer je bila. Bahave besede Martinove so jih zbadale kot igle.

"Tako ne gre dalje," se je odločil Adam: "poglobil bom vodnjak in ni vraga, da ne bi zadel tudi jaz na vrelec."

"Takisto mislim," je soglašala Dodla in nič ji ni bilo žal za vrtec, v katerem se je sedaj kopicila mrtva zemlja, ki so jo sprva izmetavali in pozneje po škripcu izpeljavali. Štiri sežnje globoko so prevrtali skalo, prikazala se je ilovica in že so slišali šumenje vode. Udarci z motiko — in voda je napolnila jamo... Adam je takoj zvozil opeko, in kamenje, zidarji so namah obokali vodnjak, dražinovski tesar je vrtil v kolnici cev, sestavil sesalko in jo postavil; če je le malo potegnil za ročaj, že je tekla pri Adamovih voda. Sosedje so se razdelili, nekateri so hodili kar naprej k Spodnjim; mnogi so pa varčevali tudi s koraki in prihajali k Zgornjim, kamor so imeli za par korakov bliže. Ti niso nikomur branili, ampak z veseljem so tudi oni pozdravili vsakogar: "Le natočite si, imamo vodico kot ribje oko."

Komaj dober teden so črpali vodo pri Zgornjih, in kaj se je zgodilo? Pri Spodnjih Porazilovih je začela vodna sesalka kolcati in odpovedovati. Drčala je kakor nadušljeva in dala eno ali dve vedri vode. "Najbrž se je sesalka polomila," se je tolažil Martin. Odkril je leseni pokrov krog nje, spustil lestvo v vodnjak in lezel v globočino. Ko je prišel nazaj, je zaklel kot pogan.

"Ta lump nasproti nam je prekopal izvir in vodo prevzel; v vodnjaku je suho kakor na podu, toda jaz ga bom tožil, takoj jutri ga bom tožil! Pokažem mu, kaj je vodno pravo!"

Sicer voda gasi ogenj — tukaj pa ga je v bratovskih srcih podpilila in ga kakor olje razvnela v požar jeze in maščevanja...

VIII.

Razen veselih raste v hodskih vaseh tudi žalostna cvetlica; kakor divja trta se ovija vrtov, dvorcev in koč in se imenuje — domača obrt. Bleščeče in lepo je to ime, toda v dobri češčini pomeni žalostno besedi — revščina. Iz revnega sveta, iz jalove, skalnate zemlje raste ta cvetlica, in čim revnejši je kraj tem bujnejše raste, tem bolj prija tla — domači obrti. Drugod po hribih izdelujejo igrače, brusijo drage kamene, tihajo bisere, delajo mrežice iz las, tko platno; kaj pa pri nas? Dolgo so se branili bleščeče bede domače obrti, gozd je živel male ljudi ne samo poleti, marveč tudi pozimi. Toda tisto leto jih ni.

Jesti hoče vsak, boljši je majhen zaslužek kakor nič; revščina prihaja in seje seme domače obrti. Kakor povsod drugod, dela tudi tu obrt za bogatine, za druge za tujino. Tako klekljajo tudi pri nas fine čipke, katerih ne nosijo sami, lepijo škatljice za sladkarije, da se drugi z njimi sladkajo, delajo biserne gumbce, katerih si ne prišivajo.

Greš po Hodske in zagledaš, kako vpregajo komaj dve leti stare junčke v voz, jih učijo voziti, in srce te zaboli. Toda ne zaboli javnosti, kadar čuje, da celo šestletni otroci sede pri mizici doma in ne v šoli in lepijo "škatljice!" "Morajo se vaditi, ne smejo zastoj jesti," se opravičujejo starši. In ravno to je najstrašnejše prokletstvo domače obrti, da z gmotno revščino koraka skupno tudi pravna beda... Suha, pa kruta zima je poglajala družino v najmanjšo sobo, ki se aže ogreje. Pod nizkim stropom na rjavi žici visi nad mizo doslej neznana stvar — petrolejka. Smolnica, s katero so sicer svetili, je dišala, svetilka smrdi. Zato pa je njena luč mirna in jasna, petrolej za svetilko je seveda drag, a za smolnice mora biti les, ki se gladko cepi, smolnat in raven. Tak les pa morejo porabiti za druge namene. "Zbodi ali ureži" — bolečina je ista. Krog mize se je stisnila družina, morda sta se celo dve, da se po nepotrebnem ne zapravlja gorkota in luč. Moški izrezujejo kuhalnice in žvrklje, vežejo metle, stržejo toporišča, grablje, vile, cokle, z železnim in lesenim kladivom izbija majhna dna za škatljice in po vzorcu strižejo kakor papir lesene, tanke trske za stranice škatelj in škatljice. Na mizi stoji lonec mehkega, svežega sira, kateremu so primešali krompirja in apna. Krog lonca so žene in otroci; lonec ne stoji tam, da bi si z njim morda namazali grizljaj trdega kruha, pač pa da lepijo z njim škatljice, da mažejo z njim dna in stranice. Z malimi svorami stiskajo polbrovčke in dna škatljice, preden se sir posuši, in potem barvajo škatljice rdeče in modro...

Posljite Vaš dar ZA BOŽIČ IN ZA NOVO LETO

takoj da ne zakasnite

NAJNIŽJE CENE
PRODAJA šifkarte.

PIŠITE PO CENIK.
DOBIVA rojake iz kraja.

NA ULOGE PLAČUJE PO 4%.

OPRAVLJA VSE BANČNE POSLE.

EMIL KISS, bankir

133 Second Ave., New York City N. Y.

POZOR! NOVA GOSTILNA POZOR!

Cenjenemu slovenskemu in hrvatskemu občinstvu naznanjam, da sem pričel gostilniško obrt. Vsem Slovincem in Hrvatom se najtopleje priporočam za obilni poset. Pri meni bodo na razpolago vedno najfineše smodke, cigarete in tobak. Poleg izbornih mehkih pijač itd. bo pri meni tudi vedno na razpolago fini prigrizek za cenjene goste.

LOUIS MAJČEN
Slovenski gostilničar

436 West 29th Street, Chicago, Ill.

Dolžnost Slovencev v Chicagi

je, da dajo svoje perilo oprati v SLOVENSKO PRALNICO "LAUNDRIJO." Ne podpirajte več tujcev, ko imate v svoji sredi svojega lastnega rojaka, ki vodi to obrt. Kadar imate pripravljeno svoje perilo, pokličite na telefon, da pride na Vaš dom voz Slovenske pralnice. Mi peremo oblčila in vse, kar je za prati. Čistimo obleke "Dry cleaning," čistimo karpete, zavese in sploh vse, kar se da čistiti. Kadar imate kaj za prati, čistiti, ne pozabite na naše ime. Pokličite nas po telefonu.

SOUTH-WEST LAUNDRY CO.

Wet and Dry Wash

JOHN ČERNOVICH, lastnik.

255 W. 31st Street, CHICAGO, ILL.
Telephone: Yards 5893.

(Nadaljevanje s 3. strani.)

Edino ponedeliki so tisti dan, ko je mani pokoren in boli siten, pa še nisem dognal vzroka, zakaj; mogoče tiči vzrok v kakovosti hrane s prejšnjega dne. Priden je torej in ubogljiv, te svojosti že obsebi kolikortoliko jamčita, da seme smotrene vzgoje pri njem ne bo padalo na kamenita tla. Na drugi strani pa ne more prezirati tehtnega dejstva, da je meni pesniška blodnja koncem koncev vendarle prešla, in če je v moji krvi greh, da je v moji krvi poboljšanje tudi.

Moja žena se ni mogla pomiriti. "Oh," se je razburila in je silila kvišku.

"Čakaj," sem dejal, sedi in se potolaži!

Prijel sem jo za toplo roko in ji jo rahlo božal. Rahlo božanje učinkuje jako pomirljivo na žensko živčevje. "Se nisva pri kraju," sem dejal, še je nama preudariti, ali in kaj bi se dalo ukreniti v prilog našemu sinu!

Zdravilnih pripomočkov zoper pesniške napadljaj ali jih kaj pozna medicina po sedanjem stanju svoje vede, sem dejal, da ne vem. Po mojih lastnih izkušnjah iz kritične dobe so pač tesni čevlji tisto, kar izdatno ovira pesniško proizvajanje. Spominjam se, kadar me je tiščal čevlji, ne enemu verzu nisem bil kos. Le v nezaljšane kletvine, nasilno dirajoče ob stebre nebes, ob korenine rekla se mi je pretvarjala vsa izpodbuda in moč. Ali to sredstvo se mizdi kar koi in od kraja vendarle prkruto za naše dete, pa tudi ne bi bil z oštudo kletvijo zapisal njegovi svoje duše peklu.

Čutil sem v roki, kako so ženi drhteli prsti. Vsa je koprnela reva od notranjega viharja, neizprosni moji predarki so ji rezali materinsko srce, rada bi se jim bila umeknila, toda nisem pustil.

"Potrpi," sem dejal, še nekaj mi si v misli in na jezik! Namreč, koliko bi javnost lahko storila v odvracanje zla, saj ne gre zgolj za našo dete, ampak gre za blagor še toliko drugih in gre za načelno proračun o vzgoji. Toda naš javnost hodi kriva pota. Da pušča pesnike umirati od gladi, tega javnosti ne očitam; ni jim naročila, da pesnijo, pa jih tudi ni zavezana rediti. Ali vprašam, čemu potem praznuje jubileje pesniškega delovanja? S takimi slavlji ne pridemo zlu v okom. Narobe bi bilo bolje. In zdaj prihajam, sem dejal, do ideje, ki se utegne komu zdeti nenavadna, ali je baš to moj ponos, in ji ne sme biti v kvar.

Moja oseba, sem dejal, pri tem seveda ne igra vloge, navajamo jo le za zgled.

Nemara ne veš, sem dejal, toda je istina, da baš letos teče petindvajseto leto, ne odkar sem se zapletel v ono usodno razmerje z muzo, ampak od tukaj, odkar sem sleherni stik z njo dokončno in nepreklicno ukinil in mi ni potekla ne sraga več poezije iz mojega peresa. To slednje deistvo pa — in tja meri moja ideja — bi morala preudarna javnost vzeti za povod jubilejnemu slavlju. Kakor rečem, moja oseba drugače ne šteje nego kot primer. Ali kako zvedno, kako vzgojno bi svečana proslava tega in sploh takega jubileja vplivala na vse prizadete kroge, bodreč jih, da vztrajajo v svoji neomadeževanosti ali da vsaj pravočasno krenejo spet na pravo pot. O, da nisem nikdar zabredel v poezijo, že bi lahko slavil petdesetletnico!

Ali tudi petindvajsetletnica po mojih mislih ni mačkini kašeli.

Kako lepa prilika bi se nudila občinskemu svetu, da v priznanju zaslužnega mojega četrtsotletnega nedelovanja na polju poezije imenuje mene za častnega meščana, ulico pa po meni. Toda nikar ne v Vodmatu, ki se mu ulice že kar cede od literature; rajši tam kje v neoporečenem Krakovem ali Trnovem, med vrlim krompirjem in krepostno salato, sredi možatih zeljarij in neustrašnih ribogojev. Pevsko društvo bi mi lahko priredilo podoknico z lampijoni in s pijačo in se bi se našli spretni krepkiji, da v naklonjenem podlistku opozore javnost na omenjeno mojo zaslugo.

Toda, sem dejal, ne morem dovolj poudarjati, da navajam svojo malenkost le zaradi primera. Menim pa, sem dejal, čim sijajnejša bi bila prireditve, tem silnejši bi bil njen vzgojni učinek. In sploh — kulturni čin bi bila prve vrste, kajpot k novim ciljem. Kako bi se vsepovsod dvignil naš ugled! Celu v inozemstvu! Nemara bi se zraven okoristila še naša valuta...

"Prepozno!" je z globokim vzdihom zašepetala žena. Napeti živci so ji na mah odnehali, hladni in lahki so ji ležali prsti v moji roki.

"Pogum!" sem jo bodril, ni prepozno, nikdar ni prepozno, kar je prav in koristno.

"Prepozno!" je ponovila žena. "Mleko je že izkipelo, ob zajterk boš."

VARNI PROSTOR ZA VAŠE PRIHRANKE

KAPITAL

in

PREOSTANEK

\$275,000.00

PROMETA

nad

\$2,400,000.00

METROPOLITAN STATE BANK Vam nudi točno in uljudno postrežbo v vseh zadevah, ki se tičejo bančnega poslovanja. Prijaznost je naše geslo. V naši banki se počutite kakor doma na lastnem domu.

DENAR JE KAKOR PTICA — S PERUTNICAMI. Oba je težko ujeti, bodisi ptico ali denar, oba odletita od človeka naglo in hitro. Zaraditega ne čakajte na jutrajšni dan, ampak pričnite z hranilnimi vlogami še danes v **METROPOLITAN STATE BANK** in si zagotovite svojo neodvisnost v bodočnosti.

METROPOLITAN STATE BANK tudi specializira s prodajanjem zemljišč, hiš, s posojili, zavarovalnino in posiljanjem denarja v staro domovino, s prodajanjem parobrodskih vozniških listkov, Bondov noseč po 5 do 6% obresti, Mortgages, najemnino in Safety Deposit Boxes.

Metropolitan State Bank

POSLUJE NA:

2201 West 22nd Street
CHICAGO, ILL.

Bančne ure: Ponedeljek, sredo, četrtek in petek: Od 9. ure A. M. do 4. ure P. M. Torek in sobota: Od 9. ure A. M. do 8:30 P. M.